JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

BARAZA LA MITIHANI

MTIHANI WA UALIMU DARAJA LA A

650 **HAIBA NA MICHEZO**

Muda: Saa 3. **MAJIBU** **Mwaka : 2012**

MAELEKEZO.

1. Karatasi hii ina sehemu **A** na **B** zenye jumla ya maswali **kumi na sita (16)**
2. Jibu maswali **yote** katika sehemu **A** na maswali **manne (4)** kutoka sehemu **B**.
3. Sehemu **A** ina alama **arobaini (40)** na sehemu **B** ina alama **sitini (60)**.
4. Vifaa vya mawasiliano na vitu vyote visivyoruhusiwa **havitakiwi** ndani ya chumba cha mtihani.
5. Andika **namba yako ya mtihani** katika kila ukurasa wa kijitabu chako cha kujibia.

maktaba.tetea.org
TETEA

Find this and other free resources at: https://maktaba.tetea.org

Prepared by Maria Marco for TETEA

1. Wakati wa ukaguzi, afisa elimu alikosoa walimu wasiotumia tathmini ya awali. Eleza hoja nne za kuthibitisha umuhimu wa tathmini ya awali.

Tathmini ya awali humsaidia mwalimu kubaini kiwango cha maarifa na ujuzi alionao mwanafunzi kabla ya somo jipya. Hii humsaidia mwalimu kupanga somo kwa kuzingatia uwezo wa wanafunzi.

Tathmini ya awali husaidia kutambua mapengo ya maarifa yaliyopo kwa wanafunzi. Kupitia tathmini hii, mwalimu hujua ni wapi anapaswa kuanzia katika ufundishaji.

Tathmini ya awali huongeza ushirikiano darasani. Wanafunzi wanapojibu maswali ya awali hujihusisha moja kwa moja na somo jipya.

Tathmini ya awali humsaidia mwalimu kubaini tofauti za uwezo wa wanafunzi. Hii humwezesha kutumia mbinu zinazofaa kwa kundi lote.

2. Katika kuandaa somo, walimu mara nyingi huandika malengo yasiyopimika. Eleza sifa nne za malengo mahsusi yanayopimika.

Malengo mahsusi yanayopimika lazima yawe na matokeo yanayoonekana na kufanyiwa tathmini.

Malengo lazima yaelezwe kwa maneno yanayoweza kupimwa, kwa mfano "mwanafunzi ataeleza" au "mwanafunzi ataonyesha."

Malengo lazima yawe na muda wa utekelezaji unaoeleweka. Hii husaidia kuthibitisha kama yamefanikishwa ndani ya kipindi husika.

Malengo yanayopimika lazima yawe ndani ya uwezo wa mwanafunzi na yalingane na mada husika.

3. Baadhi ya viongozi wa shule huona michezo haina mchango kwa ufaulu wa kitaaluma. Eleza hoja nne za kuonyesha nafasi ya michezo katika kuinua ufaulu.

Michezo huboresha afya ya mwili na akili, na hivyo kuimarisha uwezo wa mwanafunzi kujifunza darasani.

Michezo hujenga nidhamu na umakini. Nidhamu hii hutumika pia katika masomo ya darasani na kuleta ufaulu bora.

Michezo hupunguza msongo wa mawazo kwa wanafunzi. Mwanafunzi mwenye afya ya akili thabiti huwa na uwezo wa kufanikisha masomo yake.

Michezo hujenga ari ya ushindani wa haki na bidii. Hali hii huwasaidia wanafunzi kujitahidi zaidi katika mitihani na kazi za shule.

4. Walimu wengine hudharau maandiko ya walimu. Eleza hoja nne za kuthibitisha umuhimu wa maandiko hayo.

Maandiko humsaidia mwalimu kupanga somo kwa utaratibu na kuepuka kufundisha bila mpangilio.

Maandiko humsaidia mwalimu kujua malengo mahsusi ya kila somo na kulenga matokeo yaliyokusudiwa.

Maandiko husaidia mwalimu kukumbuka kile alichofundisha na kuendelea na somo linalofuata bila kurudia au kuacha vipengele muhimu.

Maandiko ni kumbukumbu rasmi zinazoweza kutumika na viongozi wa shule kufuatilia kazi ya mwalimu na maendeleo ya wanafunzi.

5. Shule moja ilishindwa kufanikisha michezo kwa sababu walikosa vifaa. Eleza hoja nne za kuthibitisha umuhimu wa maandalizi ya zana.

Maandalizi ya zana hupunguza upotevu wa muda wakati wa michezo. Wanafunzi wanapata vifaa kwa wakati na kushiriki kikamilifu.

Zana zilizoandaliwa mapema hufanya michezo iwe ya kuvutia na yenye hamasa zaidi kwa wanafunzi.

Maandalizi ya zana huongeza usalama kwani vifaa vinakaguliwa mapema na kuhakikisha havina kasoro.

Zana zilizotayarishwa hufanya somo liwe la vitendo na kuongeza uelewa wa wanafunzi zaidi ya nadharia pekee.

6. Mwalimu anaweza kubaini matatizo ya kisaikolojia kwa wanafunzi kupitia michezo. Eleza viashiria vinne vinavyoweza kuonyesha matatizo hayo.

Mwanafunzi anayecheza akiwa na wasiwasi mkubwa au hofu kupita kiasi anaweza kuwa na tatizo la kisaikolojia.

Mwanafunzi anayejitenga na wenzake wakati wa michezo huonyesha dalili ya matatizo ya kisaikolojia.

Mwanafunzi mwenye hasira za mara kwa mara au anayeonyesha vurugu michezoni huashiria changamoto za kisaikolojia.

Mwanafunzi anayekata tamaa haraka na kushindwa kushiriki michezo kikamilifu anaweza kuwa na matatizo ya kisaikolojia.

7. Vifaa vya michezo shuleni vimechakaa. Eleza stadi nne zinazohitajika kwa mwalimu ili aviboreshe na vitumike ipasavyo.

Mwalimu anahitaji stadi ya ubunifu ili kubadilisha vifaa vilivyochakaa na kuvitengeneza upya kwa matumizi.

Mwalimu anahitaji stadi ya ufundi wa mikono ili kufanya matengenezo madogo ya vifaa vilivyoharibika.

Mwalimu anahitaji stadi ya kutathmini usalama wa vifaa baada ya kuviboresha kabla ya kuwapa wanafunzi.

Mwalimu anahitaji stadi ya kusimamia matumizi bora ya vifaa ili vibaki salama na kudumu kwa muda mrefu.

8. Usalama wa wanafunzi ni msingi wa somo la michezo. Eleza mambo manne muhimu ya kuhakikisha usalama huo.

Mwalimu anatakiwa kukagua mazingira ya uwanja kabla ya michezo ili kuhakikisha hayana hatari.

Mwalimu anatakiwa kuhakikisha vifaa vya michezo viko salama na havina kasoro.

Mwalimu anapaswa kuwa karibu na wanafunzi wakati wa michezo ili kutoa msaada wa haraka.

Mwalimu anatakiwa kuhakikisha wanafunzi wanavaa mavazi na viatu vinavyofaa kwa michezo.

9. Afisa wa elimu ameuliza kuhusu Azimio la Kazi. Eleza zana nne na matumizi yake katika maandalizi.

Muhtasari hutumika kutoa mwelekeo wa malengo ya kitaifa na mada zitakazofundishwa.

Kalenda ya shule hutumika kupanga muda na ratiba ya masomo kwa muhula mzima.

Vitabu vya rejea hutumika kumpa mwalimu taarifa za kina na mifano ya somo.

Shajara hutumika kurekodi maandalizi na maendeleo ya somo kila siku.

10. Jopo la elimu linachagua vitabu vya kiada. Eleza vigezo vinne vya kuchunguza kabla ya kuidhinisha vitabu vya Haiba na Michezo.

Kitabu kinapaswa kuendana na muhtasari wa kitaifa na malengo ya elimu.

Kitabu kinapaswa kutumia lugha rahisi na inayoeleweka na wanafunzi.

Kitabu kinapaswa kuwa na maudhui sahihi, yenye kina na mifano ya vitendo.

Kitabu kinapaswa kuwa na ubora wa uchapaji na uimara ili kitumike kwa muda mrefu.

11. "Muhtasari ni nyaraka ya wanafunzi pekee." Kwa kutumia hoja tano, kanusha usemi huu.

Muhtasari si wa wanafunzi pekee bali ni nyenzo muhimu kwa mwalimu. Muhtasari humsaidia mwalimu kupanga masomo yake kwa kufuata malengo na mwelekeo wa kitaifa. Bila muhtasari, mwalimu atafundisha kulingana na uzoefu binafsi na si kwa viwango vilivyowekwa kitaifa.

Muhtasari ni mwongozo unaounganisha walimu wote nchini. Mwalimu akifuata muhtasari anahakikisha kuwa wanafunzi wote wanapata elimu yenye usawa bila kujali tofauti za shule au eneo. Hii inaonyesha kwamba muhtasari si wa wanafunzi pekee bali ni chombo cha kuhakikisha usawa wa kitaifa katika elimu.

Muhtasari humsaidia mwalimu kutambua aina ya tathmini na vipimo vitakavyotumika kupima wanafunzi. Ikiwa muhtasari ungekuwa wa wanafunzi pekee, walimu wangefundisha kwa namna tofauti na kusababisha mitihani isiendane na yale waliyojifunza.

Muhtasari huunganisha malengo ya elimu ya taifa na somo husika. Mwalimu akifuata muhtasari, anahakikisha anachangia katika kufanikisha malengo makuu ya taifa. Hii inathibitisha kuwa muhtasari ni chombo cha walimu pia.

Muhtasari humsaidia mwalimu kupanga muda wa kufundisha na kugawanya mada. Bila muhtasari, mwalimu anaweza kutumia muda mwingi kwenye mada moja na kuacha nyingine muhimu. Kwa hivyo, muhtasari si wa wanafunzi pekee bali ni zana ya kazi kwa mwalimu.

12. Eleza mambo matano yanayoathiri mwenendo wa kijamii wa wanafunzi kupitia michezo.

Michezo hujenga mshikamano wa kijamii. Wanafunzi wanaposhirikiana katika timu, hujifunza kushirikiana, kushirikisha wenzao na kusaidiana. Hii huimarisha tabia ya kijamii ya mshikamano.

Michezo huchangia katika kukuza nidhamu ya kijamii. Wanafunzi hujifunza kufuata sheria za michezo na kuishi kwa nidhamu hata nje ya uwanja. Nidhamu hii huathiri mwenendo wao shuleni na nyumbani.

Michezo huongeza heshima kwa wengine. Wanafunzi wanaposhirikiana michezoni hujifunza kuheshimu viongozi wa michezo, waamuzi na wenzao. Heshima hii huathiri tabia zao kijamii kwa ujumla.

Michezo huondoa tabia ya unyanyapaa na kujitenga. Wanafunzi wanaposhirikiana michezoni hujenga urafiki na kuondoa upweke, hali inayowasaidia kuwa na mwenendo bora wa kijamii.

Michezo hujenga moyo wa ushindani wa haki. Wanafunzi wanaposhindana michezoni hujifunza kushinda kwa heshima na kushindwa kwa staha, hali inayowajenga kuwa na mwenendo mzuri wa kijamii.

13. Ajali za mara kwa mara zimeripotiwa shuleni wakati wa michezo. Eleza njia tano za kuzuia ajali hizo.

Njia ya kwanza ni kuhakikisha uwanja na mazingira ya michezo ni salama. Mwalimu anapaswa kukagua na kuondoa vitu hatarishi kama mawe, mashimo na nyasi ndefu.

Njia ya pili ni kukagua vifaa vya michezo kabla ya matumizi. Vifaa vilivyoharibika au vilivyochakaa vinaweza kusababisha ajali, hivyo lazima vipimwe kabla ya matumizi.

Njia ya tatu ni kuhakikisha wanafunzi wanavaa mavazi na viatu sahihi kwa michezo. Mavazi yasiyofaa yanaweza kuongeza uwezekano wa ajali na majeraha.

Njia ya nne ni kuwafundisha wanafunzi mbinu sahihi za michezo. Wanafunzi wanapojifunza kutumia vifaa na kucheza kwa usahihi, hatari za ajali hupungua.

Njia ya tano ni kuhakikisha wanafunzi wanafanya mazoezi ya viungo na joto kabla ya michezo. Mazoezi ya awali huandaa miili yao na kupunguza hatari ya kupata majeraha.

14. Andalio la somo lina vipengele muhimu. Eleza jinsi vipengele vitano vinavyosaidia kufanikisha somo.

Mada ya somo humsaidia mwalimu kujua kile kinachofundishwa kwa kipindi husika. Hii humsaidia kuweka mkazo katika maudhui muhimu bila kupoteza mwelekeo.

Malengo mahsusi humsaidia mwalimu kuelekeza somo kwenye matokeo yanayotarajiwa. Hii humsaidia kuhakikisha wanafunzi wanapata ujuzi, stadi na tabia zinazohitajika.

Mbinu za ufundishaji zilizoorodheshwa humsaidia mwalimu kuchagua njia shirikishi na bora zaidi. Kupitia mbinu hizi, wanafunzi hushirikiana kikamilifu katika somo.

Vifaa na zana zilizopangwa humsaidia mwalimu kuandaa na kutumia vifaa sahihi kwa wakati. Hii hufanya somo liwe la vitendo na linaloeleweka kwa wanafunzi.

Tathmini iliyopangwa humsaidia mwalimu kupima uelewa na maendeleo ya wanafunzi. Hii humruhusu kubaini mapungufu na kupanga marekebisho kwa somo linalofuata.

15. Azimio la Kazi ni sehemu ya msingi. Eleza vipengele vitano na mchango wake kwa mwalimu.

Kipengele cha mada humsaidia mwalimu kujua mada zote zinazopaswa kufundishwa katika muhula mzima. Hii humsaidia kupanga mfuatano wa mada.

Kipengele cha malengo ya jumla humwelekeza mwalimu katika shabaha kuu za somo. Hii humsaidia kuhakikisha maandalizi ya somo yanalingana na malengo ya kitaifa.

Kipengele cha muda humsaidia mwalimu kupanga ratiba ya somo na kuhakikisha anakamilisha masomo yote ndani ya muda uliopangwa.

Kipengele cha vifaa na nyenzo humsaidia mwalimu kutambua zana zinazohitajika kwa ufundishaji na kuandaa mapema.

Kipengele cha tathmini humsaidia mwalimu kupanga namna ya kupima maendeleo ya wanafunzi kwa kipindi chote cha muhula.

16. Rejesta ya darasa ni nyaraka ya msingi. Eleza hoja tano za kuthibitisha umuhimu wake katika somo la Haiba na Michezo.

Rejesta humsaidia mwalimu kufuatilia mahudhurio ya wanafunzi. Hii humsaidia kubaini wanafunzi wenye utoro na kuchukua hatua stahiki.

Rejesta hutoa kumbukumbu ya idadi ya wanafunzi wanaoshiriki katika somo la Haiba na Michezo. Kupitia taarifa hizi, mwalimu hupanga michezo kulingana na idadi halisi ya wanafunzi.

Rejesta husaidia kufuatilia mwenendo wa tabia na nidhamu ya wanafunzi. Wanafunzi wasiohudhuria mara kwa mara huonekana haraka kupitia kumbukumbu hizi.

Rejesta ni nyenzo ya uwajibikaji. Viongozi wa shule hutumia rejesta kuthibitisha kazi ya mwalimu na kuhakikisha somo linaendeshwa ipasavyo.

Rejesta husaidia kutunza kumbukumbu za kudumu zinazoweza kurejelewa baadaye katika ripoti na tathmini za maendeleo ya wanafunzi.

Find this and other free resources at: https://maktaba.tetea.org

Prepared by Maria Marco for TETEA